

Rıfat N. BALI

EDİRNE BENE BERITH ACHARON LOCASI'NIN "DANON" KÜTÜPHANESİ¹

Sn. Oral Onur'un Müteferrika, Yaz 95 sayısında yayımlanan "*Edirne'de Yahudi Kütüphaneleri*" yazısında yazar hiçbir mesnet göstermeden kütüphanenin Abraham Danon'a ait olduğunu belirtmiştir. Aslında kütüphane İsrail Danon'a aittir.

Bu yargıya nasıl vardığı anlaşılmadığından, hatanın bir soyadı benzerliğinden dolayı meydana geldiğini sanıyorum, zira kütüphanenin ait olduğu iddia edilen Abraham Danon, Edirne'yi I. Dünya Savaşı yıllarında terk edip Paris'e yerleşmiş, ve yazarın da belirttiği gibi 1925 yılında Paris'de vefat etmiştir.⁽²⁾Bu nedenle ölümünden altı yıl sonra onun adına neden bir kütüphane

¹ Bu yazı, etlerindeki "Hamenora" dergi koleksiyonunu cömertçe istifademe sunan Beyoğlu Kitapçılık Ltd.'den Ugur Güracar ve Nedret İşli sayelerinde oluşmuştur. Kendilerine teşekkür ederim.

"Danon" kütüphanesinin açılış resmi

kurulduğuna dair yazar da hiçbir açıklamada bulunmamıştır.

Söz konusu kütüphane Abraham Danon'a ait olmayıp dönemin yardımseveri İsrail Danon tarafından Bene Berith³ Acharon Locası'na bağışlanmış olup, kütüphanenin açılışı da 18 Ekim 1930 günü olmuş, ve o akşam bu açılışın onuruna Loca üyelerine bir yemek verilmiştir.⁴ Bu haberin yer aldığı derginin ilgili sahifesi de bu yazıya eklenmiştir. Söz konusu kütüphanenin ve kütüphaneyi bağışlayan İsrail Danon'un bir fotoğrafı da Hamenora dergisinin Aralık 1930 sayısının 418'inci sahifesinde yer alır.

İsrail Danon'un yaşam öyküsü kısaca şöyledir. 1852 yılında Edirne'de doğup, Alliance Israelite Universelle (bundan böyle AIU diye anılacak)'de öğrenim görür. 18 yaşında öğrenimine devam etmesi için Paris'teki Ecole Normale Orientale'e gönderilir. Buradan 1873 yılında mezun olur ve AIU'de öğretmen kadrosuna girer. Selanik AIU okullarında öğretmenlik yapar. 1894 yılında Galata'daki AIU'nin erkek okuluna müdür olarak atanır. Buradaki hizmetlerinden ötürü AIU Merkez Komitesi 1897 yılında Ecole Normale Orientale'in yönetimini ona verir ve emeklilik yılı olan 1912 yılına kadar buranın yöneticisi olur.⁵

İsrail Danon 21 Eylül 1931 tarihinde 79 yaşında Edirne'de vefat eder.⁶

2 Bkz. Encyclopedie Judaica, "A. Danon" maddesi.

3 "Akhir Oğulları" unvanına gelen en geniş Yahudi hizmet örgütü olup, 45 ülkede loca ve bölümleri vardır. Örgütün amacı Yahudi dinine mensup bireyler arasında birlik ve beraberlik duygularını geliştirmek, Yahudi bireylerinin ahlaki ve dâşinî niteliklerini geliştirmek ve yüceltmek ve yardıma muhtaç olanlara yardım sağlamaktır. Edirne Acharon Locası 1911'de kurulmuştur. Türkiye'deki Bene Berith Locaları 1938 yılında yürürlüğe konulan Cemiyetler Kanunu'nun "merkezi yurt dışında olan bir cemiyetin Türkiye'de şubesi açılmaz" maddesi gereğince kendi kendilerini fesh etmişlerdir.

4 Bkz. Hamenora dergisi, Ekim-Kasım 1930, sayı 10-11, sh.333. "Inoguration du local agrandi de la Loge Acharon no.677 et de la Bibliothéque Danon".

5 Hamenora, Ekim/Kasım/Aralık 1931, sayı 10-11-12, sh.221-222.

6 Hamenora, Temmuz/Ağustos/Eylül 1931, sayı 7-8-9, sh.157.